



DELPHI

Arbetstagares och  
uppdragstagares  
immateriella rättigheter  
en översikt  
Leif Ramberg 2008-10-01

# Grundregel inom immaterialrätten

## Skaparen har rätt till sin prestation

- Arbetstagare
- Uppdragstagare
- Självständig konsult

# OLIKA UTGÅNGSPUNKTER

- I arbetsrätten ställs arbetsgivaren i förgrunden och det som en arbetstagare producerar i sin anställning tillkommer arbetsgivaren. Lön och andra anställningsförmåner utgör kompensationen.
- I immaterialrätten är det uppfinnaren, upphovsmannen och designern som ställs i förgrunden. Den fysiska person som frambringat alstret blir innehavare av rätten.

# ARBETSTAGARE

## Det lagreglerade området

- Lag om rätten till arbetstagares uppfinningar (1949: 345) (LAU)
- Lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729) (URL) , 40 a §, presumtionsbestämmelse att rätten till ett i anställningen skapat datorprogram övergår till arbetsgivaren såvida inte annat har avtalats.
- Lag om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter (1992:1685),(KML) 3§ st 2, motsvarande presumtion som vid URL
- EG Förordning om gemenskapsformgivning, art 14.3 EG-FGF, motsvarande presumtion som URL

# Det lagreglerade området

- GEMENSAMMA TILLÄMPNINGSKRITERIER
- 1. Immaterialrättsligt skyddsbara objekt
- 2. Skapas av arbetstagaren
- 3. Under ett bestående anställningsförhållande

# Det lagreglerade området

## LAU

- **FORSKNINGSUPPPFINNINGAR**
  - AG får ensamrätt
  - Skall ha skett inom AT:s huvudsakliga arbetstuppgifter eller som en lösning av en närmare angiven uppgift
- **ANDRA TJÄNTSEUPPPFINNINGAR**
  - AG får en enkel licens och en optionsrätt
  - Skall ha skett i annat samband med AT:s anställning

# Det lagreglerade området LAU

- ÖVRIGA UPPFINNINGAR
  - AG får en optionsrätt
  - Skall ha skett utan samband med anställningen

# Det lagreglerade området

## LAU

- **INFORMATIONSPLIKT**
  - AT skall anmäla till AG utan dröjsmål
  - AG skall lämna besked inom 4 månader
  
- **ERSÄTTNING, skälig ersättning**
  - Uppfinningens värde
  - Anställningens betydelse
  - Omfattningen av arbetsgivarens rätt
  - Andra faktorer

# Det lagreglerade området

## LAU

- Begränsning i ersättningsrätten vid forskningsuppfindingar. Ingår som en del i arbetet; värdet av uppfindingen jämförs med lön och andra anställningsförmåner och vad AT kan anses förutsättas prestera.
- LAU är semidispositiv, går ej att avtala bort AT:s rätt till ersättning och inskränkningar i AT:s rätt att förfoga över uppfinding efter det att anställning har upphört i vissa fall.

# Det lagreglerade området LAU

## LÄRARUNDANTAGET

De immateriella rättigheterna till lärares och forskares patenterbara uppfinningar som framställs i anställningsförhållandet tillfaller läraren/forskaren. Gäller dock inte t ex rättigheter som uppkommer i en forskande läkares rent kliniska verksamhet när denna utgör en del av en kombinationstjänst.

# KOLLEKTIVAVTAL

- UPPFINNARAVTALET 1995 Svenskt Näringsliv – PTK
- Uppfinningskategorier
- - A-uppfinning; I AT:s tjänst eller särskilda uppdrag, AG ensamrätt
- - B-uppfinning; Faller inom AG:s verksamhetsområde. AG ensamrätt
- - C-uppfinning; Fri uppfinning
- Något annorlunda ersättningsregler; Schablonersättningar men skall vara skäliga.

# KONSULTAVTALET

- Avtalsfrihet råder
- Specifikationsprincipen Upphovsrättslagen 28§ UL

” **28 §** Om ej annat avtalats, äger den till vilken upphovsrätt överlåtits icke ändra verket samt ej heller överlåta rätten vidare. Ingår rätten i en rörelse, må den överlåtas i samband med överlåtelse av rörelsen eller del därav; överlåtaren svarar dock alltjämt för avtalets fullgörande.”
- Allmän jämkning 36 § Avtalslagen

## Anställningsavtal/konsultavtal

- Lagregleringen avseende vem som har rätt till uppkomna immaterialrättigheter



Otillräckligt +  
gäller endast  
anställda, ej  
konsult



**Avtal rekommenderas**



**Att särskilt tänka på i avtalet:**

- Rätt till immateriella rättigheter (OBS! dock att vissa regler i lagen om arbetstagares uppfinningar är tvingande och inte kan avtalas bort, bl.a. rätt till ersättning).
- Sekretess – ej avslöja företagshemligheter
- Lojalitetsplikt och konkurrensförbud

# Företagshemligheter

## – anställda/konsulter

- **Lagen om skydd för företagshemligheter** Ger skydd mot obehörigt användande eller avslöjande av företagshemligheter
- **Sekretessavtal** Även om lagen täcker till viss del bör både anställda och anlitade konsulter underteckna särskilt sekretessavtal
  - Bör omfatta även t ex samarbetspartners företagshemligheter
  - Bör sträcka sig en tid efter anställningens/konsult (vid längre tid kan det betraktas som oskäligt)
  - Bör innefatta ett konkurrensförbud som gäller i vart fall under anställningen/uppdraget och gärna viss tid därefter (konkurrensklausul som gäller efter anställnings/uppdragets upphörande kan i vissa fall betraktas som oskäligt)

# Sekretessavtal i förhållande till annan än anställd och anlita konsult

- Skydd när hemlig information behöver lämnas ut till t.ex. samarbetspartner, finansiär.  
Undviker bl a att nyhetsvärdet av uppfinningen förstörs.
- Att särskilt tänka på i avtalet:
  - Tystnadsplikt för både avtalsparten i sig och dess anställda.
  - Definition av vilken information som omfattas.
  - Hur och i vilket syfte informationen får användas.
  - Skadestånd och/eller vite vid brott mot tystnadsplikten.

**Om avtalsparten bryter mot tystnadsplikten måste patentansökan lämnas in inom sex månader från avtalsbrottet för att nyhetsvärdet skall anses bestå.**



**DELPHI**

Leif Ramberg

Advokat

leif.ramberg@delphi.se

0709-25 25 55

Advokatfirman Delphi  
Östra Hamngatan 29  
411 10 Göteborg  
Tfn 031 107200  
[www.delphi.se](http://www.delphi.se)